

СПІВВІДНОШЕННЯ ВОЛІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ДРАМІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ “КАМІННИЙ ГОСПОДАР”

Драматичні твори Лесі Українки у багатьох відношеннях є новаторськими та дуже глибокими за змістом і сенсом. Всіх чарує світ “Лісової пісні”: тут міфологеми сплелися з поезикою та музичністю мови, а долі нагадують яскраві спалахи та падіння зірок. Трагізм та героїчне боріння фігурують у драмах на релігійні теми. Хочеться спеціально звернути увагу на драму “Камінний господар” з абсолютно несподіваним та оригінальним поворотом її сюжетної лінії. Коли дон Хуан остаточно повірив в те, що Анна обрала його для кохання, Анна несподівано повертає його думки та сподівання зовсім в інший бік: хочеш волі – наважся взяти на себе відповідальність за долі та справи тисяч людей, обтяж себе керуванням ними, отримай реальні результати своїх прагнень та зусиль. Дон Хуан цінував свою свободу, прирікаючи на загибель жінок, а тепер жінка відкриває йому його нове становище: свобода, воля – це реалізація сильної волі, а не втеча від відповідальності; свобода має долати перешкоди, приносити певні позитивні наслідки. Виявляється, що дон Хуан до такої реалізації свободи ще не готовий, а тому він і гине.

Такого тлумачення сюжету, на мій погляд, в світовій літературі немає. Порівняти той інтелектуальний експеримент, що його здійснила у цій драмі Леся Українка, можна хіба що з сюжетами драм Ж.П. Сартра “Мухи” та “Диявол і Господь Бог”.

Карина Ярова
Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького

МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ КОМУНІКАТИВНОГО АКТУ В ЕПІСТОЛЯРНОМУ ДИСКУРСІ (На матеріалах листів Лесі Українки)

У творчому доробку кожного письменника важливе місце посідає приватне і ділове листування, що дає можливість відкрити для себе майстра художнього слова насамперед як людину. Мова, як відомо, цілком відображає мовця, його вихованість, манеру поведінки, характер взаємин, освіту, культуру і навіть настрої. “Поєднання в особі мовця його мовної компетенції, прагнення до творчого самовираження, вільного, автоматичного здійснення різнобічної мовної діяльності” – це і є мовна особистість, “яка свідомо ставиться до своєї мовної практики, несе на собі відбиток суспільно-соціального, територіального середовища, традицій виховання в національній культурі, творчий підхід і рівень мовної компетенції, стимулюють мовну особистість до вдосконалення мови, розвитку мовного смаку, до постійного відображення в мові світоглядно-суспільних, національно-культурних джерел і пошуків нових, ефективних індивідуально-стильових засобів мовної виразності”. Виявлено особливості стилю поетеси, зокрема, використання народних багатств мови (приказки, фразеологізми, порівняння), а також індивідуально-авторські (звертання, каламбури алегорія). Етикетні формули, якими послуговувалась Леся Українка, вирізняються насамперед орієнтацією на народне мовлення українців, а також на традиції мовного етикету інших народів. Глибинне знання народного етикету було визначальним у формуванні її власного мовленнєвого етикету. У її листах збереглася велика кількість варіантів етикетних формул, характерних різним говіркам України. Етикетні формули, що вживає Леся Українка, дуже близькі до національних зразків мовленнєвого шанування, зокрема слова “бувайте, прощайте, прощавайте, уклін Вам” – у формулах прощань; “вибачте, пробачте, простіть, прошу вибачити, не сердьтесь” – у формулах вибачень; “спасибі, дякую, прийміть подяку” – у словах, якими виражена вдячність. Особливо